

België/Belgique
P.B.
Gent x
3/3507

HET KIKKERTJE

winter

2
2012 - 2013
P 308588

Driemaandelijks nationaal tijdschrift van JNM vzw
Afgiftekantoor GENT X
V.U.: Wim Vandonck, Kortrijksepoortstraat 192, B-9000 Gent
Jaargang 33 n°2

WAT IS JNM?

JNM, de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, is een jeugdbeweging voor iedereen tussen 7 en 26 jaar die zich goed voelt in de natuur en zijn schouders niet ophaalt voor het milieu. Samen trekken we het hele jaar door de mooiste natuurgebieden in en laten we ons betoveren door de zotste waarnemingen. We nemen zelf een zaag of schop in de hand en maken ruimte voor natuur. Bovendien gaan we op een duurzame en milieuvriendelijke manier door het leven en proberen we anderen daar ook warm voor te maken. En tijdens de zomermaanden? Dan kan je tijdens één van onze veertig zomerkampen in binnen- en buitenland dagenlang genieten met vrienden in de natuur. Kom zelf op ontdekking bij één van onze vijftig afdelingen in Vlaanderen en Brussel.

LID WORDEN

Om lid te worden surf je naar www.jnm.be/lidworden en vul je het online inschrijvingsformulier in. Je krijgt dan verdere betalingsinstructies per mail.

LIDGELD VERNIEUWEN

Sinds de zomer van 2012 gebeurt de lidgeldhernieuwing bij JNM automatisch. Je surft aangemeld naar www.jnm.be/lidgeldhernieuwen en ons systeem loodst je door de verschillende stappen van je lidgeldhernieuwing. Eens je lidgeld verwerkt is, krijg je van ons een bevestigingsmailtje.

Je kan ook een domiciliëeringsaanvraag indienen. Vul het aanvraagformulier op www.jnm.be/domiciliering in en stuur het op naar het bondssecretariaat. Je lidgeld zal elk jaar twee weken nadat we je via brief gewaarschuwd hebben van je rekening gevorderd worden. Wie zich domicilieert krijgt een leuk JNM-cadeau!

VERTEL HET VERDER

Is je buur, neef, vriend, lief, broer, zus, klasgenoot ... nog geen lid van JNM? Laat ze kennismaken met JNM. Het eerste werkjaar betaal je amper 5 euro!

VRAGEN

Heb je vragen over je lidmaatschap? Richt je tot onze ledenadministratie via info@jnm.be of 09/223 47 81. Het nationaal bondssecretariaat is gevestigd in de Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent en is elke werkdag open van 10u tot 12u30 en van 13u30 tot 17u. De JNM-winkel is open van dinsdag tot zaterdag van 14u tot 18u.

KRIJG JE LIDGELD TERUG

Bij heel wat ziekenkassen kan je een deel van je lidgeld of van de deelnameprijs aan een kamp laten terugbetalen. Bezorg gwen@jnm.be het formulier van je ziekenkas en vermeld duidelijk over welk lid en welk kamp het gaat.

OMNIO-WAT?!

Gezinnen met een laag inkomen komen in aanmerking voor het Omnio-statuut. Het bruto belastbare gezinsinkomen van 2012 moet lager zijn dan 16.306,86 euro, te verhogen met 3.018,84 euro per gezinslid dat niet de aanvrager is. Als je JNM een bewijsje van je Omnio-statuut (belastingen, ziekenfonds, OCMW) bezorgt, betaal je slechts 5 euro lidgeld en mag je deelnemen aan activiteiten voor de helft van de prijs. Alle informatie via gwen@jnm.be of 09/223 47 81.

LIDGELDEN

September 2013 - Augustus 2014

- 5 euro voor introductieleden: voor iedereen in het eerste jaar dat je lid bent
- 18 euro voor piep-, ini- & gewone leden, geboren in de jaren 1988 tot en met 2006
- 5 euro voor omnio-statuut (laag inkomen): contacteer gwen@jnm.be
- 18 euro voor steunleden, geboren in 1987 of vroeger (abonnement op Euglena)
- 36 euro voor instellingen, bibliotheken, scholen ... (abonnement Euglena + Kikker)

COLOFON

Dankjewel aan alle schrijvers en fotografen en aan Louize Perdies voor de illustraties!

Artikels, tekeningen, foto's, opmerkingen stuur je naar kikkertje@jnm.be of via de post naar JNM - Kikkertje Kortrijksepoortstraat 192 9000 Gent

DAG LIEVE PIEPERS EN ALLERLIEFSTE PIEPBEGELEIDERS

Ik ben Annaïs, jullie opperpiep voor het komende werkjaar. Doorheen het jaar gaan jullie op deze pagina in het Kikkertje telkens een schrijfseltje van mij vinden. Maar dat is uiteraard niet het enige dat ik zoals als opperpiep zal doen. Ik zorg er, samen met een team begeleiders, voor dat jullie dit jaar op een Nationale Piepdag kunnen gaan en dat het volgende Trollefeest in goede banen wordt geleid.

Het voorbije Trollefeest was een bommetje! Wij, als animatoren, hebben ons supergoed geamuseerd. We hebben ook enkele leuke reacties ontvangen van ons team begeleiders. Daar kunnen we uiteraard alleen maar gelukkig van worden. Ik hoop dat onze 170 piepers zich ook geamuseerd hebben!

Toch wil ik even de tijd nemen om alle animatoren en begeleiders te bedanken voor hun vrijwillige inzet om er samen een leuk weekend van te maken. Dus bij deze: GE ZIJT BEDANKT!

In dit Kikkertje vinden jullie allerlei tips en leuke activiteiten die je kan doen tijdens deze winter. Maar blijf vooral niet de hele winter binnen zitten. Met een dikke jas, warme schoenen en zachte sjaal kan je ongetwijfeld tegen de kou om naar buiten te trekken. En als je veel buiten speelt, krijg je het vanzelf warm.

Warme, winterse groetjes!

Annaïs
Opperpiep 2013-2014

Annaïs

LANGPOOTMUGGEN

door Pepijn Boeraeve

MUGGEN ZIJN DE MAX. TAL VAN STOERE BEESTEN ETEN MASSAAL MUGGEN OM DE DAG (OF NACHT) DOOR TE KOMEN. ZO SPEELT EEN DWERGVLEERMUIS DRIEDUIZEND TOT VIJFDUIZEND MUGGEN PER NACHT BINNEN! DUS ZONDER MUGGEN, GEEN VLEERMUIZEN ... MAAR MISSCHIEN VIND JE MUGGEN WEL OM NOG EEN ANDERE REDEN LEUK. OOIT AL EENS EEN LANGPOOTMUG VAN DICHTBIJ BEKEKEN? VAN VER LIJKEN LANGPOOTMUGGEN SOMS WAT SAAI EN GRIJS, MAAR ALS JE GOED KIJKT KAN JE HEEL WAT OPMERKEN!

Eerst en vooral zijn er natuurlijk de lange poten. Wie al eens een langpootmug vastpakte, weet dat de lange poten gemakkelijk loskomen. Zo kan het beestje nog ontsnappen als een snoodaard (zoals jij) het bij een poot beet zou hebben. Net zoals de staart van de hagedis!

Vlinders, wespen, bijen en tal van andere insecten hebben vier vleugels, maar vliegen en muggen doen het met twee. Ze hebben wel nog twee 'haltertjes'. Dat zijn stekeltjes op de plaats waar heel lang geleden een derde en vierde vleugel zat. Bij de langpootmuggen kan je deze haltertjes heel goed zien. Let er maar eens op!

Oh ja, nog iets waar je op kan letten: redelijk wat langpootmuggen hebben vlekken op hun vleugels. Natuurlijk niet zo kleurrijk als bij vlinders maar wel altijd leuk om zien. Bij sommige is het maar hier en daar een spatje bruin, andere langpootmuggen hebben dan weer volledig gekleurde vleugels. Ook het lijf van de beestjes kan leuke kleuren hebben, zoals tigerpatronen of coole strepen.

Maar ... **WAAR VIND JE LANGPOOTMUGGEN?**

Goed, nu we allemaal weten waarom langpootmuggen zo zotjes zijn, zal ik je vertellen hoe je ze kan vinden. Veel soorten komen voor in grasland, waar ze overdag schuil zitten. Maar als je een beetje door het gras jaagt, komen ze vanzelf opvliegen. En dan is ze pakken een koud kunstje, want langpootmuggen kunnen niet goed vliegen. Je hoeft trouwens niet bang te zijn om ze vast nemen: langpootmuggen steken niet! Hun snuit dient enkel om af en toe een beetje sap of nectar op te likken.

's Avonds en 's nachts worden de beestjes actief en komen ze soms zelfs op licht af. Dus als je thuis een lamp hebt die buiten hangt, moet je er af en toe maar eens een kijkje nemen. Je zal nog wel eventjes geduld moeten hebben, want ze beginnen pas vanaf april rond te vliegen.

Emelten, **WAT ZIJN DAT?!**

Om af te sluiten leg ik voor de slimmeriken onder jullie nog uit wat een 'emelt' is. Zo worden de larven (de kleintjes, eigenlijk) van de langpootmug genoemd. Dus mama langpootmug legt heel wat eitjes en na een tijdje komen daaruit de emelten. Die vreten zich vol en vervellen af en toe om nog meer te kunnen groeien. Uiteindelijk zullen de emelten verpoppen en, je raadt het al, wat later kan een nieuwe langpootmug zijn vleugels uitslaan.

Duid aan op de foto:

- borststuk
- achterlijf
- vleugel
- lange poot
- haltertje (ko)
- antenne
- grote ogen
- ...

Ik vang een langpootmug en ik ...

- ... pak die niet bij de poten vast. Voorzichtig!
- ... zie de haltertjes: twee 'stokjes' uitsteken net na de vleugels. Cool!
- ... let op alle mooie kleurtjes en streepjes op de vleugels en het lijf. Wauwiel!
- ... maak er een foto van als die er speciaal uit ziet. Altijd leuk!

DE CAMERAVAL

Natuurstudie
door Pepijn Boeraeve

HEB JE AL GEHOORD VAN DE LAATSTE TREND IN DE WERELD VAN DE NATUURSTUDIE? TEGENWOORDIG KOST HET NIET ZO VEEL MEER EN KAN JE ER TAL VAN GROTE ZOOGDIEREN MEE ZIEN. HET IS DE CAMERAVAL!

Wat **ZIJN ZE?**

Een cameraval is een speciaal fototoestel dat foto's neemt of een filmpje maakt telkens wanneer er iets beweegt. De cameraval heeft bovendien een speciale flits om 's nachts probleemloos foto's of filmpjes te kunnen maken. Wetenschappers gebruiken cameravallen om in natuurgebieden op te hangen. Op die manier weten ze na een tijdje welke grote dieren er allemaal leven.

Wat **DOEN ZE?**

Je moet de cameraval in de natuur hangen. Daarna moet je veel geduld hebben, want in het begin ruikt de cameraval nog naar mensen en dan blijven veel dieren weg. Voor de val wordt er lokaas gelegd: vis, vlees, een ei, pindakaas, honing, fruit ... Wanneer er een beest komt smullen, ziet de cameraval iets bewegen en schiet ze in actie. Achteraf kan je op de computer de foto of het filmpje bekijken.

Wat **ZIEN ZE?**

Egels, vossen en reeën laten zich gemakkelijk zien voor de cameraval maar die dieren zie je sowieso wel gemakkelijk. Maar met het juiste lokaas kan je ook een boommarter, steenmarter of bunzing betrappen. Wetenschappers van de Universiteit Antwerpen slaagden er ook in om otters te filmen. En dankzij cameravallen weet men ook dat er terug bevers in Vlaanderen leven!

Duid aan op de foto:

- flits
- lens
- bewegingssensor

Deze foto bewijst dat je ook 's nachts dieren kunt betrappen.
Op deze foto van JNM Neteland zie je een vos.

ECOSPEL

BEDREIGDE DIERSOORTEN EN PLAATSEN KOMEN MEER EN MEER VOOR...
VERBIND HET DIER/PLAATS MET ZIJN BEDREIGING.

Stijgende temperatuur, klimaatopwarming

Neushoorn

Vraag naar sushi

Walvis

Scampikwekerijen

Ysbeer

Ivoor

Tonijn

Jacht voor zoogdieren vlees

Mangrove

DE ZEE IS ZIEK

Hoe zit dat nu?!
door Nik Meeusen

WE LEVEN OP 'DE BLAUWE PLANEET': VANUIT DE RUIJTE HEEFT ONZE WERELDBOL EEN BLAUWE KLEUR. DAT KOMT OMDAT DRIE VIERDE VAN DE OPPERVLAKTE VAN DE AARDE BESTAAT UIT WATER. DE ZEEËN EN OCEANEN ZIJN ZEER BELANGRIJK VOOR AL WAT LEEFT. ZE ZORGEN VOOR DRINKWATER DOOR VERDAMPING, ZE REGELEN VOOR EEN GROOT DEEL HET KLIMAAT EN ZE ZORGEN VOOR VOEDSEL VOOR DE MENS.

PROBLEEM 1 DE OPWARMING VAN DE AARDE

De oceanen zijn zeer belangrijk in de regeling van het klimaat. Door stromingen in het zee-water wordt warmte van de ene kant van de aarde naar de andere meegevoerd, zodat het in sommige streken (zoals ons land) warmer is dan het anders zou zijn. In andere streken is het dan weer kouder omdat het koude zeewater warmte afvoert. De klimaatopwarming zal er echter voor zorgen dat die stromen minder sterk worden. Daardoor zullen er veranderingen optreden in het klimaat. Stel je eens voor dat het hier in de winter nog kouder is dan nu!

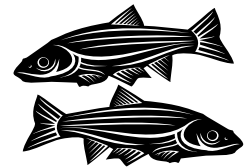
De CO₂-uitstoot die ook de klimaatverandering veroorzaakt, zorgt er ook voor dat meer CO₂ in het water van de oceanen wordt opgenomen. Als de CO₂-concentratie (dat is de hoeveelheid CO₂ tegenover andere stoffen in het water) stijgt, dan worden de oceanen zuurder. Hierdoor wordt het zeewater minder leefbaar voor al wat in dat water zwemt. Hierdoor zullen vele vissen en andere zeedieren en -planten het heel moeilijk krijgen om te overleven.

De oplossing?

Minder CO₂ uitstoten om de klimaatverandering te stoppen

PROBLEEM 2 OVERBEVISSING

Omdat sommige vissoorten erg gegeerd zijn bij de Westerse bevolking en ze bovendien voor veel geld verkocht kunnen worden, worden deze soorten 'overbevist'. Dit betekent dat er meer vissen gevangen worden dan er bijkomen. Soorten zoals de tonijn, de zeebaars en de kabeljauw zijn hierdoor bijna uitgestorven.

De oplossing?

Eet geen vis. Of eet enkel vis die niet bedreigd is en op een ecologische manier gekweekt wordt. Als je op google de 'viswijzer' zoekt, kan je een lijst vinden van 'goede vis'

PROBLEEM 3 AFVAL IN DE OCEANEN

De zee zit vol afval: 10% van het afval in de zee komt van schepen, 10% komt van de kust en 80% komt van het vasteland. Op het land wordt vaak afval gestort waarna het toch nog in het water terecht komt. Het grootste deel van het afval wordt door rivieren meekomen naar zee. Op sommige plaatsen in de oceanen ontstaan er door al dat afval zelfs hele afvaleilanden!

Dit afval is voor het grootste deel plastic: plastic zakjes, afval van flesjes, verpakkingen ... Per dag komt wel 12.000 ton plastic in de oceanen terecht. Een van de grote problemen van plastic is dat het de natuur wel 200 tot 1000 jaar kost om het volledig af te breken. Het zal je dus niet verbazen dat de maag van vele zeedieren vol met plastic zakjes of dopjes van PET-flesjes zit.

Bovendien, als plastic lang in het water ligt, verkleint het tot hele kleine, onzichtbare korreltjes. Deze korreltjes lijken erg op plankton. Dat zijn hele kleine diertjes en plantjes die gegeten worden door vele andere zeedieren. Deze dieren eten de plastic korrels omdat ze denken dat het plankton is en belanden daarna op ons bord. Deze plastic korrels zijn echter ook giftig voor de mens. We eten dus zelf ook plastic wanneer we zeedieren eten!

De oplossing?

Minder afval produceren: gebruik zo weinig mogelijk wegwerpzakjes, gebruik een drinkbus in de plaats van PET-flesjes ...

Meer weten over de vervuiling van de oceanen? Surf zeker eens naar www.seafirst.be

ZO BESPAAAR JE WATER

door Mauri Boute

WE DRINKEN ELKE DAG WATER, WASSEN ONS ELKE DAG MET WATER, POETSEN ONZE TANDEN MET WATER, SPOELEN DE WC DOOR MET WATER, KOKEN MET WATER. KORTOM, JE KAN HET EIGENLIJK ZO GEK NIET BEDENKEN OF ER IS WATER MEE GEMOEID. DAT HET WATER VANDAAG ZOMAAR UIT DE KRAAN STROOMT, VINDEN WE HEEL NORMAAL. MAAR WE STAAN ER NIET GENOEG BIJ STIL HOE VEEL MOEITE HET GEKOST HEEFT OM DAT WATER TE ZUIVEREN. HET WORDT OOK STEEDS MOEILIJKER OM WATER ZUIVER TE KRIJGEN, DUS WE MOETEN ALLEMAAL ONS STEENTJE BIJDAGEN.

De grootste vervuilers van water in België zijn landbouw, industrie en huishoudens, wij dus. Als het water vervuild is, moet het eerst gezuiverd worden in een waterzuiveringsinstallatie voor we het kunnen drinken. Als het niet gezuiverd wordt, zouden we heel erg ziek kunnen worden. Voor alle dieren en planten wordt dit water niet gezuiverd en ook zij kunnen dus heel ziek worden. Daarom is het belangrijk dat we er voor zorgen dat het water overal veel properder wordt. Landbouw en industrie kunnen hun steentje bijdragen door minder chemische producten te gebruiken die in het water terecht komen. Maar ook zelf kan je heel wat doen om ervoor te zorgen dat het water in je buurt minder vervuild wordt. Het zit soms in hele kleine dingen die een groot verschil maken!

Tip 1

VERBRUIK MINDER WATER

Het proper water is kostbaar, dus spring er zuinig mee om.

- Laat de kraan niet lopen als je je tanden poetst of je haar wast.
- Neem een korte maar krachtige douche.
- Spoel de WC door met de kleine knop na een kleine boodschap.
- Gebruik waar mogelijk regenwater: de planten water geven, de auto of fiets wassen, de wc doorspoelen ...
- Let er telkens op als je water gebruikt, je zal ervan versteld staan hoeveel je kan besparen.

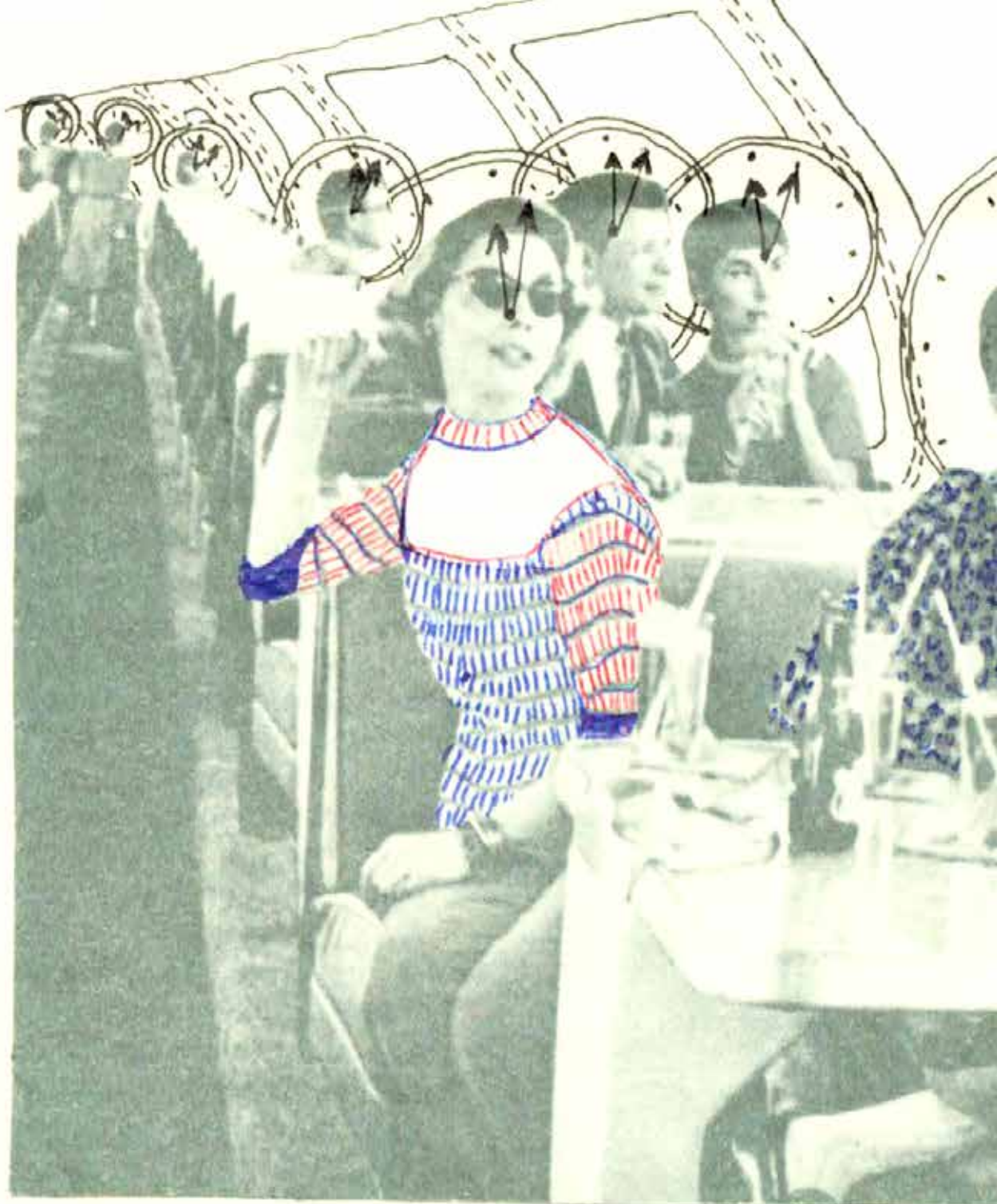
Tip 2

ZORG ERVOOR DAT ER GEEN SCHADELIJKE PRODUCTEN IN HET WATER KOMEN

- Als je de afwas doet, een douche of bad neemt gebruik dan enkel de zeep die je echt nodig hebt.
- Gebruik minder zeep en zeep die minder schadelijk is voor het milieu. Planten, vissen en andere dieren die in het water leven vinden het niet aangenaam als er zeep in het water zit, ze gaan er zelfs van dood. Ga in de winkel op zoek naar ecologische zeep. Er bestaan tal van merken, geuren en kleuren!

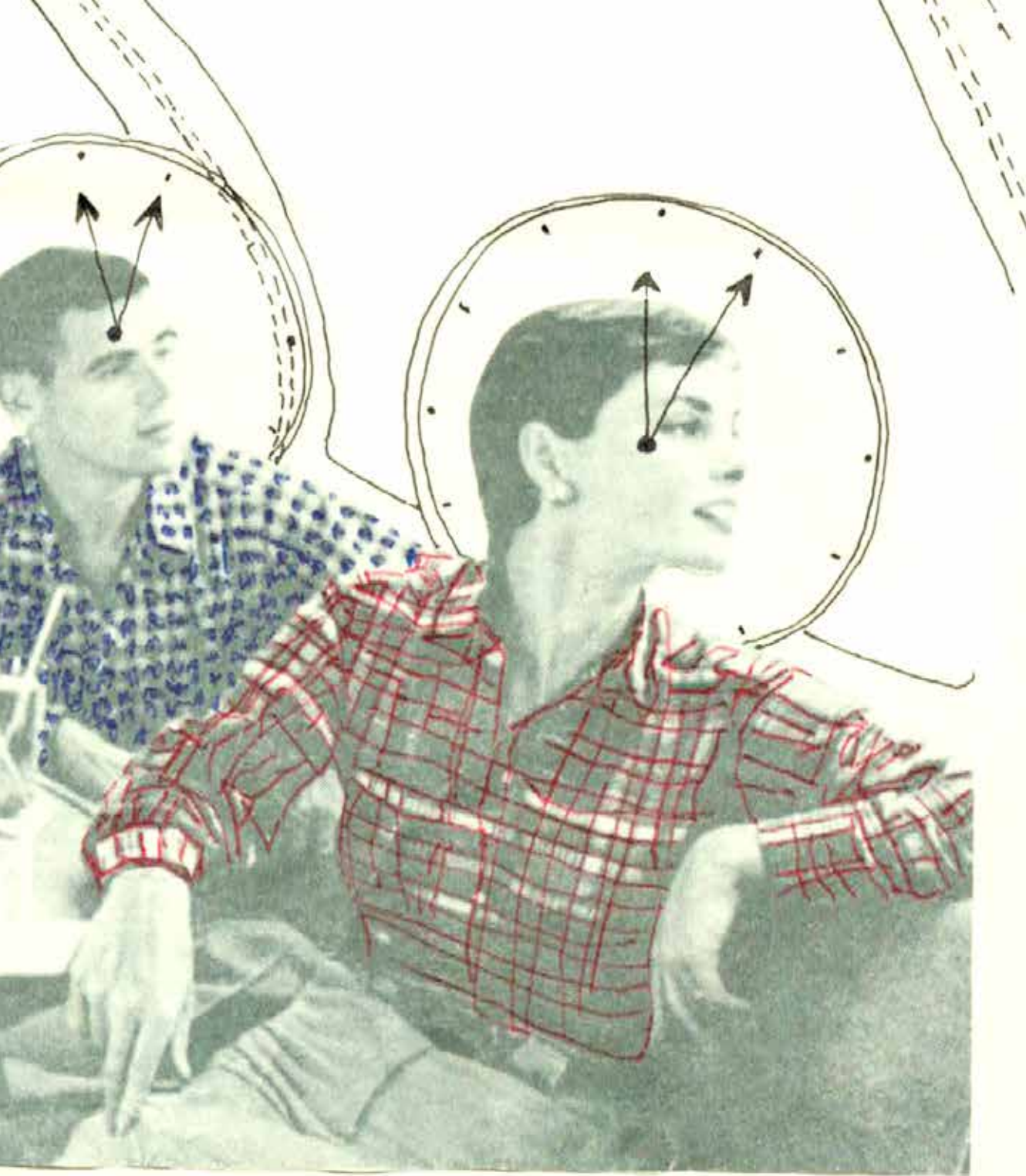
Als iedereen hierop zou letten dan zou dit al super veel helpen. Begin dus bij jezelf!

Op vrijdag 15 november vertrok er in Brussel een trein naar Warschau, de Poolse hoofdstad. Daar vergaderden belangrijke wereldleiders over hoe ze de klimaatsveranderingen willen tegengaan.

TIME

'S UP!

Maar liefst 110 JNM'ers stapten mee op de trein en gingen in Warschau tonen dat ze het heel belangrijk vinden dat de wereldleiders iets doen. "Time's up", was de boodschap. De tijd is op, als we onze aarde willen redden!!

tekening: Louize Perdies

DE WINTER KOMT ER WEER AAN EN DAN IS HET TIJD VOOR BEHEERSWERKEN. JE GAAT MET JE AFDELING NAAR EEN WEILANDJE EN DAAR BEGINNEN JULLIE PLOTS TAKKEN VAN EEN BOOM TE HAKKEN EN TE ZAGEN. MAAR IS DAT WEL GOED, TAKKEN VAN DE BOMEN HAKKEN? MOETEN WIJ DE BOMEN NIET BESCHERMEN?

Normaal is het beter dat je de takken mooi aan de bomen laat zitten maar dit is een knotboom en dat is een beetje een speciaal geval. De knotboom is een boom waarbij op ongeveer twee meter hoogte alle takken worden afgesnoeid. De boom zelf heeft hier niet zoveel last van en zijn takken groeien daarna gewoon terug. Daarom moet men om de zoveel jaar de loten (dat zijn de takken) kappen.

De meest gekende knotboom is de knotwilg, maar je hebt ook knotessen, knotpopulieren, knotelzen, knothaagbeuken en knoteiken. Een knotwilg is dus geen soort boom (zoals bijvoorbeeld een spar of een wilg), maar een wilg die op een speciale manier gesnoeid is.

Als zo'n knotboom oud wordt, dan begint hij soms te scheuren of te rotten waardoor allemaal gaten inkomen. Deze gaten vormen een ideaal nestje voor allerlei dieren, zoals bijvoorbeeld de steenuil. Soms kunnen er zelf plantjes in groeien!

Maar ... **WAAROM KNOTTEN WE BOMEN EIGENLIJK?**

Vroeger knotten boeren de bomen rond hun weiland om 's winters hout te hebben voor hun kachel. Omdat in de weide vaak koeien en paarden stonden die verzot zijn op de jonge blaadjes van zo'n boom, snoeiden de boeren hun bomen op ongeveer twee meter, zodat het vee de lekkere jonge scheuten niet kon bereiken. Maar tegenwoordig verwarmt bijna niemand z'n huis nog alleen met hout. Boeren moeten dus geen bomen meer snoeien om de winter door te komen. Bovendien werd onze landbouw veel moderner en groter. De kleine weilandjes waar zo'n boompjes stonden moesten plaats ruimen voor grote velden en akkers met veel meer koeien.

Bomen knotten werd dus steeds minder en minder gedaan en de knotwilg werd steeds zeldzamer. Veel mensen vonden het spijtig dat deze mooie boom verdween en wilden daar iets aan doen. Bovendien was men ook bang dat men alle dieren die zo graag in een knotboom nestelden ook zouden kwijtraken als de knotboom er niet meer zou zijn.

Daarom begon men zelf bomen te knotten. Niet om hun huis te verwarmen, maar zodat de knotboom niet zou verdwijnen. En nu doen we dat nog steeds, zodat je deze mooie boom toch nog in ons landschap ziet staan.

foto: Luc De Leeuw

Senneert kookt

A young man with curly hair is smiling broadly in a kitchen. He is wearing a white chef's hat, a grey and white striped sweater, and a patterned apron with text and illustrations of kitchen tools. His arms are crossed. The kitchen background is filled with various items: a large metal strainer hangs on the left, a red lamp is visible, and shelves are stocked with bottles and jars. A white paper ladder hangs from the ceiling.

Omdat er in de herfst massa's appels geplukt zijn, is dit het ideale moment om leuke recepten met appel klaar te maken. Ik gebruik er biologische en moet ze niet eens schillen! Wel altijd goed wassen natuurlijk.

ingrediënten

- 1 ei
- 5 appels
- 150 gr boter
- 250 gr bloem
- 90 gr rietsuiker
- kaneel
- vulling naar keuze
(rozijntjes, noten, chocolade, confituur,...)

aan de slag!

1

Begin met het deeg waarmee we de appels zullen inpakken. Meng 1 ei, 250 gr bloem, 125 gr zachte boter, 90 gr suiker en een beetje kaneel in een kom.

2

Kneed het deeg tot het goed vast is, zodat je het kan gaan uitrollen. Als het te hard plakt, los je dat gemakkelijk op met wat extra bloem.

3

Als je de appels goed gewassen hebt, kan je ze gaan uithollen. Een appelboor is daarvoor heel handig, maar als je dat thuis niet hebt, geen probleem. Je kan net zo goed een mesje gebruiken – maar wees altijd voorzichtig!

4

Daarna kan je de appels hun jasje aan-doen. Strooi wat bloem op het aanrecht, rol een stukje deeg uit, zet de appel erop en ... inpakken maar!

4

De appel mag niet meer zichtbaar zijn.

5

Druk het deeg stevig aan tegen de appel tot het er zo uitziet.

6

In de oven kan het deeg weleens aan de bakplaat gaan plakken. Daarom zet je de appels best in een schaal die je met wat boter en een keukenpapiertje eerst lekker vettig maakt.

7

Tijd voor het échte werk: de appels vullen! Laat je fantasie maar eens goed werken: nootjes, rozijnen, confituur ... wat je maar wil. Duw er best ook altijd wat boter in, dan wordt de binnenkant heerlijk smeug!

Hiermee kan je de appels zoal vullen:

- gember, rozemarijn en boter
- chocolade met noten en boter
- rodevruchtenconfituur
- appel-perenstroop
- walnoten, rozijnen en boter

8

Als alle appels opgevuld zijn, zet je ze in een warme oven (180°C). En dan komt het moeilijkste deel van allemaal: wachten tot ze klaar zijn. Hoe lang? Dat is moeilijk te zeggen: normaal zo'n 20 à 30 minuten, maar je kijkt best af en toe eens door het glas van de oven. Als het deeg er knapperig en goudbruin uit ziet, is het zover!

9

Maak je familie of je vriendjes blij met deze heerlijke lekkernij. Van zo'n hoop appels kan je met velen eten. Smullen maar!

Heerlijk!

*Volgende keer nog méér
lekkers met Lennert*

kok: Lennert, fotograaf: Mauri

DE ELAND

door Judith en Louize

MATEN kop en romp 2 m - 3 m, kop alleen 75 cm, staart 4-5 cm

GEWICHT 320 - 800 kg

BENAMING Een mannetje noemt men een stier, een vrouwtje is een koe.

VOEDSEL allerlei kruiden, maar voornamelijk bladeren, twijgen en bast van saprijke loofbomen

VERSPREIDING Scandinavië, Rusland, Siberië en Noord-Amerika

HABITAT waterrijk loof- en gemengdbos en moerasgebieden

LEVENSWIJZE 's Zomers leven ze solitair, 's winters in kleine groepen. De wijfjes leven lang samen met de kalveren en vormen in de winter grote kuddes. Elke stier zoekt zich één koe die hij een jaar trouw blijft!

VIJANDEN de wolf, de bruine beer, de lynx en de mens

staart

De eland heeft een heel klein staartje, het is 4-5 cm lang.

hoeven

De hoeven zijn erg breed en zijn verbonden door een elastische huidlaag. Zo kunnen de hoeven ver uiteen wijken in moerassige bodem en kan hij zich hier perfect door verplaatsen.

gewei

Enkel de mannetjes dragen een gewei. Elk jaar, rond december, werpen ze hun gewei af. In april-mei komt dan een nieuw gewei dat altijd groter is dan dat van het jaar voordien. Zo'n gewei kan een reikwijdte van 145 cm hebben en wel 25 kg wegen!

kep

Een typisch kenmerk is de brede, overhangende bovenlip. Elanden hebben hele slechte ogen en kunnen dus heel slecht zien. Onder hun kin hebben elanden een huidzakje. Waarvoor dit precies dient weet men nog niet, maar ze gebruiken het onder andere om geur te verspreiden tijdens de paartijd. Dan sproeien ze hier urine op.

poten

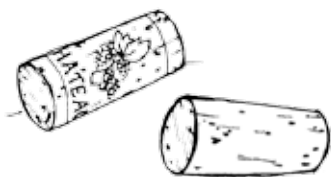
Hij heeft daarentegen wel hele lange poten. Hiermee kan hij door hele diepe sneeuw lopen. Een eland kan een snelheid van wel 65km/h behalen.

Doe het zelf!

HET KRUIDENPOTJIE

door Louize

BENODIGDHEDEN

kurkenstoppen

mes

schroevendraaier

lijm

magneten

potgrond

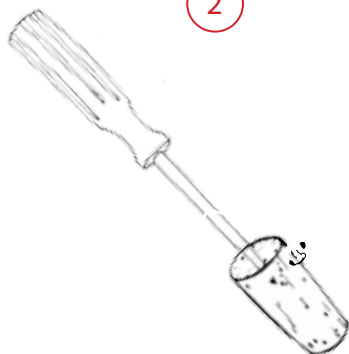
zaadjes van kruiden

WERKWIJZE

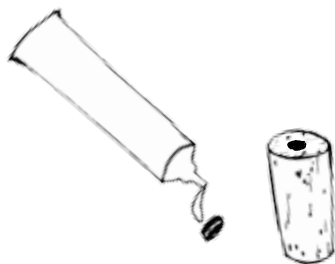
1

Maak met het mes een sneetje in de kurk.

2

Hol de kurk uit met een schroevendraaier.

3

Kleef het magneetje met lijm op de zijkant van de kurkenstop.

RESULTAAT

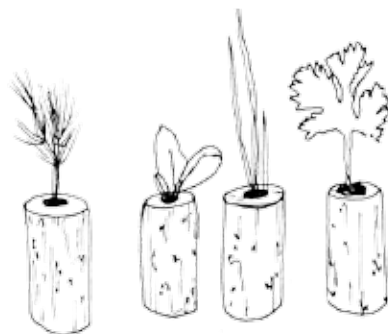
4

Doe wat potgrond in het gaatje en nadien de zaadjes.

5

Hang je potje aan de koelkast en geef het regelmatig water.

6

Na een tijdje verschijnen er minischeutjes!

PIEPVERANTWOORDELIJKEN

Judith Herman	Akerland	0484108177	boerewormkruid@hotmail.com
Veronika Thiers	Akerland	0497/25 73 86	veronika.thiers@hotmail.com
Lotte Gielis	Antwerpen	0471/02 32 60	lottegielis@gmail.com
Suzanne Picard	Antwerpen	0489/42 63 61	suzyocard@hotmail.com
Hippoliet Vandermeulen	Brugge	0471664342	hippoliet@live.be
Esther Debbaut	Durmeland	0476/85.35.51	estherdebbaut@gmail.com
Jana Schelfhout	Durmeland	0471653790	janaschelfhout@telenet.be
Roeland Develter	Eeklo	0474309279	roel_d_@hotmail.com
Andries Habex	Fruïtstreek	0475/24 69 28	honingraadje@gmail.com
Basile Leroy	Gent	0479969490	basile.leroy.jnm@hotmail.com
Emma Verheirstraeten	Gent		emma.verheirstraeten@hotmail.com
Babette Oosterlynck	Gent	0475 6742 55	oosterlynckbabette@gmail.com
Lissa Breugelmans	Hageland-Zuid- derkempen	0473/68 03 93	lissa.breugelmans@gmail.com
Jens Vastmans	Hoge Kempen	0474/022604	jensvastmans@live.be
Justine Moonens	Klein-Brabant		justine.moonens@gmail.com
Sara Van Beneden	Kortrijk	0478570342	saravanbeneden@gmail.com
Cheyenne Guldemont	Land Van Aalst	0486/53 80 36	guldemont.cheyenne@gmail.com
Klara Bolckmans	Leievallei	0479/02 74 40	klara.bolckmans@gmail.com
Anke Vandenplas	Leuven	0487463682	anke_vandenplas95@hotmail.com
Ellen Schiepers	Leuven	0471093379	schiepers.ellen@gmail.com
Willem Royens	Markvallei		bart.karolien@scarlet.be
Stijn Eggermont	Mechelen		stijn.eggermont@skynet.be
Jeroen Demaeght	Middenkust	0499/99 89 68	demaeghtjeroen@hotmail.be
Elien Lebuf	Moervallei	0479851486	elien95@hotmail.com
Sara Malfliet	Neteland	0477821882	saartje_147@hotmail.com
Dokus Arys	Ninove-Geraards- bergen	0479 57 26 02	dokusarys@hotmail.com
Charlotte Van Cappellen	Noordwest-Brabant	0497/70 35 85	charlottevancappellen@gmail.com
Hannes Van Haver	Pajottenland	0497/37 43 04	hannes_van_haver@hotmail.com
Johanna Daems	Pallieterland	04/89609865	johannadaems@hotmail.com
William Hautekiet	Poekebeek	0470/05 64 51	william.hautekiet@jnm.be
Sam Durnez	Roeselare		sam.durnez@hotmail.com
Pallietier De Smedt	'S Heerenbosch	0471/50 14 02	pallietierdesmedt@hotmail.com
Tim Eeckhout	Scheldeland	0498475060	tim.eeckhout@outlook.com
Sam Goekint	Scheldeland	0495 / 84 09 46	sam.goekint@telenet.be
Stiene Beyens	Taxandria	0477/04 42 29	stientjebeyens@hotmail.com
Loes Adriaensens	Taxandria	0476/ 76 57 32	loezepoesje@yahoo.com
Joke Van der Heyden	Vlaamse Ardennen	0476381209	vdheyden.joke@gmail.com
Arne Milleville	Westland	0496327850	arne.milleville@telenet.be
Eli Bijmens	West-Limburg	0478/52 93 70	elibijmens@hotmail.com
Sarah Kasran	Zandland	0479139030	sarahkasran@msn.com
Lotte Ghijs	Zottegem	0494/64 47 03	lotteghijs@gmail.com
Riene Bijmens	Zuid-Limburg	0474104777	rienebijmens@hotmail.com
Louise De Cort	Zuidwest-Brabant	0477 62 99 60	louisedecort@hotmail.com

JNM-WINKEL

* SOLDEN * SOLDEN * SOLDEN *

www.jnm.be/winkel

Januari is de maand van de megadeals voor JNM-leden. De hele maand wordt de ledenkorting verhoogd met 10%: je geniet niet van 20% korting, maar van 30%! Daarnaast krijg je bij aankoop vanaf 70 euro een gratis JNM USB-stick (zolang de voorraad strekt). Meer info? www.jnm.be/winkel

**Bynex caprivi 8 x 25 of 10 x 25
steeds 45 euro**

Met deze kleine, compacte verrekijker zie je elk zoogdier en elk vogeltje heel dicht en scherp!

**OPZETLOEP
leden 5,20 euro solden 4,50 euro**

De opzetloep is makkelijk te gebruiken: zet 'm over wat je wil zien en het wordt 10x vergroot. De loep is makkelijk mee te nemen. Ideaal voor bodemdierenonderzoek.

SPOT DE VOGEL

**leden 7,60 euro
solden 6,60 euro**

Leer hoe je vogels kunt spotten, van het kleine winterkoninkje tot de indrukwekkende slechtvalk!

**DIEREN IN NESTEN
OP AVONTUUR**

**leden 12,60 euro
solden 11 euro**

Ga mee op safari in ons eigen kleine landje en ontdek de gekste dieren!

**HERKENNINGSKAART
VOGELS IN DE WINTER**

leden 1,80 euro solden 1,60 euro

Breng alle vogels die je voedertafel deze winter komen bezoeken op naam met deze leuke geplastificeerde miniposter!

